

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava

Bratislava, 23.1.2020
OE/791/25080/2020

U s m e r n e n i e **hlavného hygienika Slovenskej republiky** **týkajúce sa akútneho respiračného syndrómu spôsobeného** **novým koronavírusom 2019-nCoV**

Charakteristika ochorenia

Akútne respiračné ochorenia (vírusová pneumónia) hlásené v súvislosti s pobytom v meste Wuhan (Čína), spôsobuje nový koronavírus 2019-nCoV z čeľade *Coronaviridae*. Koronavírus 2019-nCoV vykazuje podobnosť betakoronavírusom, je však geneticky odlišný od koronavírusov SARS-CoV a MERS-CoV.

Ochorenie sa prejavuje najmä horúčkou, kašľom, dýchavičnosťou, zápalom pľúc (RTG potvrdený), v prípade komplikácií môže skončiť úmrtím.

Inkubačný čas je 14 dní. Predpokladá sa, že chorí sa nakazili kontaktom so zvieratami na miestnych trhoch s predajom rýb a iných živých zvierat, najmä hydiny v meste Wuhan (provincia Hubei Sheng). Ochorenia s cestovateľskou anamnézou do mesta Wuchan boli zistené aj v iných oblastiach Číny: Guangdong, Beijing Shi, Shanghai Shi, Chongqing Zhejiang, Jiangxi, Sichuan, Tianjin, Henan, Hunan, Shandong, Yunnan. Importované prípady ochorenia hlásili aj Thajsko, Japonsko, Južná Kórea, Taiwan a USA. Prenos koronavírusu 2019-nCoV z človeka na človeka bol potvrdený (na vyhodnotenie tohto spôsobu prenosu vírusu sú potrebné ďalšie informácie). Ochorenia spôsobené koronavírusom 2019-nCoV boli hlásené aj u 15 zdravotníckych pracovníkov (k 22.1.2020) v meste Wuhan.

Klinické kritériá:

- Každá osoba so závažným akútnym respiračným ochorením, ktorá vyhľadá zdravotnú starostlivosť alebo bola prijatá do nemocnice s klinickým alebo RTG potvrdeným zápalom pľúc.

Alebo

- Každá osoba s horúčkou $\geq 38^{\circ}\text{C}$ pri akútnom respiračnom ochorením (náhly nástup respiračnej infekcie s jedným alebo viacerými z nasledovných príznakov: dýchavičnosť, kašeľ alebo bolesť v krku).

Epidemiologické kritériá:

- Každá osoba s cestovateľskou anamnézou do mesta Wuhan v Číne v posledných 14 dňoch pred začiatkom ochorenia.

Alebo

- Každá osoba, ktorá bola v úzkom kontakte s laboratórne potvrdeným prípadom ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV za posledných 14 dní pred začiatkom ochorenia.

Výskyt ochorenia vo svete:

Od 31. 12. 2019 do 22.1.2020 bolo hlásených 448 laboratórne potvrdených ochorení spôsobených koronavírusom 2019-nCoV, z toho 9 úmrtí. Importované prípady hlásili Japonsko (1), Thajsko (2), Južná Kórea (1), Taiwan (1) a USA (1).

Vzhľadom na závažnosť ochorenia a prítomnosť nového koronavírusu boli prijaté opatrenia na zabránenie šírenia nákazy najmä v krajinách juhovýchodnej Ázie. Hong-Kong, Vietnam, Thajsko, Taiwan, Malajzia, Filipíny, Singapur prijali prísnejšie opatrenia na letiskách. Pri cestovaní do týchto krajín preto cestovatelia môžu zaznamenať zvýšenú kontrolu zdravotného stavu pasažierov prichádzajúcich z Číny, najmä z medzinárodného letiska Wuhan. Európske krajiny monitorujú epidemiologickú situáciu. Priame letecké spojenie s mestom Wuhan v Číne majú tri európske mestá - Paríž, Londýn a Rím.

Aktuálne informácie sú uvedené na webových stránkach:

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china>

Situácia v Slovenskej republike:

Ochorenia u ľudí spôsobené novým koronavírusom 2019-nCoV neboli v Slovenskej republike doteraz hlásené.

Odporúčania pre osoby, ktoré sa vrátili zo zasiahnutých oblastí:

Riziko šírenia ochorenia v EÚ je mierne, cestovateľom do postihnutých oblastí sa odporúča nasledovné:

- dať sa zaočkovať proti chrípke najmenej dva týždne pred cestou,
- vyhýbať sa miestnym trhom s predajom rýb a živých zvierat,
- vyhýbať sa priamemu kontaktu so zvieratami pri prípadnej návšteve miestnych trhov,
- dodržiavať prísnu osobnú hygienu a hygienu potravín,
- kontrolovať svoj zdravotný stav 14 dní od príchodu z postihnutej oblasti (horúčka, kašeľ, bolesť hrdla, dýchavičnosť)
- v prípade klinických príznakov po návrate je potrebné vyhľadať lekára a informovať ho o cestovateľskej anamnéze.

Laboratórna diagnostika:

Laboratórne vyšetrenie sa vykonáva v indikovaných prípadoch - klinické príznaky a pozitívna cestovateľská anamnéza.

Návod na odber biologického materiálu:

Odber materiálu od chorých:

- odoberaný materiál: bunky epitelu dýchacích ciest získané výterom alebo výplachom horných a dolných dýchacích ciest,
- lekár odoberie materiál: najlepšie na začiatku ochorenia, po vzostupe teploty (do 24 až 48 hodín od prvých príznakov ochorenia). V súčasnosti existuje len obmedzené množstvo informácií o časovom harmonograme odberu vzoriek.
- odberové súpravy:
 - totožné s odberovými súpravami na humánnu chrípku - na požiadanie k dispozícii v NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave, na oddelení lekárskej mikrobiológie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a na odbore lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Košiciach
 - obsahujú - 2 sterilné vatové tampóny, skúmavku so zmrazeným odberovým médiom a žiadanka na vyšetrenie vzorky,

Postup pri odbere a transporte nasopharyngeálneho výteru:

- zmrazené odberové médium v skúmavke nechať rozmraziť,
- odber robiť za sterilných podmienok,
- výter je najvhodnejšie robiť ráno nalačno, bez predchádzajúceho použitia kloktadiel, zubnej pasty alebo iných dezinfekcií,
- pacient pred výterom zakašle. Prvým vatovým tampónom zotrieť krúživým pohybom podnebné oblúky bez dotyku mandlí. Druhým vatovým tampónom vytrieť sliznicu zadnej časti nosnej klenby cez obe nosné dierky,
- obidva tampóny vložiť do skúmavky s odberovým médiom a ich konce zalomiť o okraj skúmavky tak, aby sa skúmavka dala uzavrieť zátkou. Obidva tampóny musia byť ponorené v médiu,
- skúmavku označiť menom a dátumom narodenia pacienta a uložiť do chladničky pri teplote + 4 °C,
- skúmavku s odobratou vzorkou zaslať do virologického laboratória čo najskôr po odbere. Prepravovať pri teplote + 4 °C, najvhodnejšie v termoboxe s ľadom, nezmrazovať,
- materiál zabaliť podľa návodu na balenie biologického materiálu na transport do laboratória. V prípade, že bude materiál prepravovaný Slovenskou poštou v zmysle platných inštrukcií <http://www.posta.sk/subory/36953/postove-podmienky-balik-vnutrostatny-styk.pdf>, je potrebné zásielku označiť nálepkou so symbolom schváleným pre nakažlivé látky (čierny kríž) a v dolnej časti umiestniť text „Nakažlivá látka“; v prípade transportu prostredníctvom komerčného kuriéra, alebo iným vozidlom je potrebné zásielku označiť symbolom „Biological substance kategória B“ UN3373 <http://www.un3373.com/info/regulations/>,
- na žiadanku na vyšetrenie vzorky uviesť meno, bydlisko a dátum narodenia pacienta, dátum a čas odberu vzorky, anamnézu, dátum prvých príznakov, klinické príznaky, dátum

očkovania proti chrípke, druh očkovacej látky a údaj či ide o sporadické ochorenie alebo ochorenie v epidémii,

- po zabezpečení odberu informovať virologické laboratórium o dodávke vzorky.

Odber biologického materiálu v prípade úmrtia:

- odobrať čo najskôr po úmrtí,
- odoberaný materiál: nekroptické tkanivo veľkosti 1 cm³ z: trachey, bifurkácie bronchov, pľúc - z okraja zápalového ložiska, mozgu - okolia komôr s ependymom, pečene a sleziny, najmä pri perakútnom priebehu ochorenia,
- odberová súprava: skúmavka so zmrazeným odberovým médiom (-20 °C) a sprievodný lístok,
- transport do virologického laboratória zabezpečiť v deň odberu,
- prepravovať pri teplote + 4 °C, najvhodnejšie uložiť do termoboxu s ľadom, nezmrazovať.

Postup pri odbere a transporte nekroptického tkaniva:

- zmrazené médium v skúmavke nechať rozmraziť,
- odber robiť za sterilných podmienok,
- tkanivo vložiť do rozmrazeného odberového média,
- skúmavku označiť menom, dátumom narodenia a dátumom úmrtia pacienta a uložiť do chladničky pri teplote + 4 °C,
- čo najskôr po odbere zabezpečiť transport skúmavky s odobratou vzorkou do virologického laboratória. Prepravovať pri teplote + 4 °C, najvhodnejšie v termoboxe s ľadom, nezmrazovať,
- na sprievodný lístok uviesť meno, bydlisko, dátum narodenia a úmrtia pacienta, anamnézu, dátum a čas odberu vzorky, dátum prvých príznakov, klinické príznaky ochorenia, dátum očkovania, druh očkovacej látky, údaj či ide o sporadické ochorenie alebo ochorenie v epidémii a stručnú charakteristiku epidémie,
- po zabezpečení odberu informovať virologické laboratórium o dodávke vzorky.

Laboratórium vykonávajúce diagnostiku 2019-nCoV

Národné referenčné centrum pre chrípku

Úrad verejného zdravotníctva SR

Trnavská cesta 52

826 45 Bratislava

tel.: 02/ 49 284 275

V súčasnej dobe existuje metodika umožňujúca rýchlu a špecifickú detekciu vírusu. Špecifická diagnostika bude v dohľadnej dobe k dispozícii v NRC pre chrípku. Do tej doby sa zabezpečí diferenciálna diagnostika respiračných vírusov a konfirmácia v partnerskom laboratóriu v zahraničí.

Manažment pacienta podozrivého z ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV:

Ak všeobecný lekár na základe pozitívnych, klinických a anamnestických epidemiologických údajov vysloví podozrenie z ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV (pravdepodobný prípad):

1. hlási telefonicky výskyt pravdepodobného prípadu ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV na odbor/oddelenie epidemiológie územne príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“),
2. odošle pacienta na územne príslušné infektologické pracovisko.

Dokumenty WHO týkajúce sa manažmentu pacienta s ochorením spôsobeným novým koronavírusom 2019-nCoV a preventívnych opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu ochorenia pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, sú dostupné na webovej stránke WHO:

[https://www.who.int/internal-publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected](https://www.who.int/internal-publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected)

[https://www.who.int/internal-publications-detail/home-care-for-patients-with-suspected-novel-coronavirus-\(nCoV\)-infection-presenting-with-mild-symptoms-and-management-of-contacts](https://www.who.int/internal-publications-detail/home-care-for-patients-with-suspected-novel-coronavirus-(nCoV)-infection-presenting-with-mild-symptoms-and-management-of-contacts)

[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected)

Ak lekár územne príslušného infektologického pracoviska po dôkladnom zhodnotení klinických a epidemiologických údajov a po konzultácii s epidemiológom územne príslušného RÚVZ vysloví dôvodné podozrenie z ochorenia vyvolaného koronavírusom 2019-nCoV a rozhodne o potrebe vykonania laboratórnej diagnostiky:

1. kontaktuje čo najskôr odbor lekárskej mikrobiológie (OLM) Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“) - 02/49 284 275, 0915695275 (Mgr. Edita Staroňová, PhD.),
2. podľa pokynov OLM ÚVZ SR, na základe požiadaviek klinického laboratória zabezpečí odber a transport biologického materiálu.

Odbor lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR:

Na základe výsledku vyšetrenia informuje o výsledku vyšetrenia hlavného hygienika SR, odbor epidemiológie ÚVZ SR, odbor/oddelenie epidemiológie príslušného RÚVZ a ošetrojúceho lekára.

Odbor/oddelenie epidemiológie príslušného RÚVZ:

Vloží informáciu o prípade do SRV Epidemiologického informačného systému EPIS a zároveň vytvorí prípad ochorenia spôsobený nCoV 2019 pod diagnózou J12.3 Pneumonia vyvolaná novým koronavírusom 2019-nCoV.

V prípade zistenia potvrdeného ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV:

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zabezpečí hlásenie prípadu do európskeho surveillance systému Tessy.

ÚVZ SR čo najskôr informuje o potvrdenom prípade ochorenia spôsobeného koronavírusom 2019-nCoV:

- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- členské štáty EÚ a ECDC prostredníctvom systému včasného varovania a reakcie EWRS (v súlade s rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2013 o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia),
- členské štáty a WHO prostredníctvom IHR (Medzinárodných zdravotných predpisov).

m. Haman

Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD.
hlavný hygienik Slovenskej republiky

doc. MUDr. Jana Hamade, PhD., MPH, MHA
vedúca sekcie ochrany a podpory zdravia
a špecializovaných činností